

Респондент: Михайлюк Наталія Іванівна, (50 років).

Хто записав: провідний редактор
(з видавничої діяльності та сайту)
інформаційно-видавничого відділу

Національного музею Голодомору-геноциду

Любов Гоцуляк.

Дата запису 17.09.2022 р.

Спосіб проведення інтерв'ю: аудіодзвінок.

Я працюю в Національному музеї Голодомору-геноциду, місто Київ, на території парку Вічної слави ми знаходимося, це поруч із Лаврою.

Ага... Ну, я знаю, де, де це...

Так. І зараз, виходить, ми спілкуємося з... збираємо свідчення людей, які або були в окупації, або постраждали від рук наших так названих «визволителів». Виходить, свідчення ці, які ми збираєм, вони будуть збережені у архіві, аби ними могли користуватися різні дослідники, історики, науковці, тобто аби можна було їх використовувати не в комерційних цілях.

Я зрозуміла.

Чи Ви погоджуєтесь на це?

Да, да.

Добре.

Ну а що тут такого? Війна – це війна.

Добре. Дивіться, тоді для початку я хотіла, аби Ви представилися: прізвище, ім'я, по батькові, скільки Вам років, та, власне, де на момент повномасштабного вторгнення росії Ви перебували?

Михайлюк Наталія Іванівна, 23.08.72 року народження, 50 років ось було в серпні місяці. 24 лютого ми виїхали до Бородянки, ну, взагалі ці... Чоловік у мене військовий, я – у відставці, підполковник, теж воєнна. Сини у мене теж закінчували Харківську академію, і молодший син працював в службі, а потім звільнився. І чоловік наполегливо сказав: «Їдьте до батьків, там батьки, а я вже там під'їду, як буде можливість». І так ми виїхали туди.

А, виходить, Ви... Ви проживаєте у Києві, Ви були в Києві?..

Я в Коцюбинському проживаю, за Києвом.

І поїхали в Загальці, оскільки думали, що там буде безпечніше?

Ну, да, да, да.

Потім, ну, як уже все пішло, ближче до Ірпеня, до Бучі, у нас з Коцюбинського дуже гарно Ірпінь видно, і ми ще чоловіку відсилали, як нафтобазу розбомбили, потім відсилали, як гаубиці вже заїжджали до села. Ну, і я фотографії відсилала йому.

Мій чоловік зістався тут, а ми уже виїхали. Виїхали також, у нас родичі були з дітками, і до першого числа вони знаходились з нами в Загальцях, а коли вже пішли самолюти, вони вирішили першого числа виїхати до Тернополю.

Вони, ну, виїхали, а я зісталась з батьками. Чоловіка чекала, потім від чоловіка вже не було ніяких відомостей. Ну, а потім вже дізналась, що у чоловіка інфаркт. І, я так... ну... це нам по медицині, якби медсестра робила заключення, каже, ще й тромб на «нервнай почве». Ну, не знаєм, від чого все це сталось.

Діти поїхали до Тернополю, я зісталась там. Діти дізналися про смерть батька, виїхали до Києва, ну, в Коцюбинське. Не могли довго забрати його, бо тут, ну, теж бомбили уже. Ну, і... *(плаче)*... самі поховали батька. А я зісталась там. Потім, ну, так як я воєнна у відставці була, знали це і в селі, і чоловік «атошник», і молодший син «атошник». І, так як старший, ну, в ЗСУ був, попросив хлопців і лісами поїхали, і 12-го числа тільки змогли потрапити до нас в Загальці, мене вивезли, а 13-го числа вже у нас зашли, ну, до хати росіяни, «кадирівці» – два чоловіка, і один був бурят. Обшукали дім, ну і все, але мене уже не було, якби зісталась, казали, що живою, мене не оставили б.

А скажіть, будь ласка, Ви маму також забрали, батьків також забрали з собою, так?

Ні, батьки там зістались, не захотіли їхати, – це свекруха і свекор.

Ага, тобто це вони уже Вам розповідали про це, що вони приходили?

Да, я ж кажу, на наступний день, буквально 12-го ми виїхали в... зранку, а 13-го вони вже от до нас додому прийшли.

А скажіть, будь ласка, які взагалі були оцих... Якими були цих два тижні, що Ви перебували в Загальцях?

Ну, перші дні – ну, в шоці від смерті чоловіка, потім «гуманітарку» привозили, допомагали розгружати, ну, розфасовувати. Ну, як? Іменно до нас вони не заходили, вони не дійшли, бо вони з початку села були, стояли. А так, ну що, як обично, – стрілянина, самолюти, гаубиці, ну, танки ще, ну, видно було, як ходили по дорозі. У нас Гостомельська оця траса йде, і видно, як заходила техніка.

Але в самому селі їх не було, так?

Вони були...

...Вони тільки на околицях?

Да, вони були на околицях спочатку нашого села, а ми якраз всередині були. До нас вони дійшли пізніше. Але, ну, не знаю, якщо статистику читали, 347 домів, ну, будинків у нас повністю зруйновані. Ну... В мене є відео, там, де і хлопці знімали, і наші сусіди.

Це саме в Загальцях, так?

Да, це саме в Загальцях. І можна попросити, молодший син все знімав потім.

І, виходить, потім, коли вони оце прийшли 13-го числа, то вони просто прийшли, подивилися, чи вони навіть уже були...

...Вони обшук робили.

А по селі, після 13-го, вони якимось... уже їх більше стало у селі?

Ви знаєте, я не знаю, це от можна запитати у свекрухи. Можу дати телефон і Ви можете в неї попитати. Бо, ну, казали один раз, зашли і більше, ну, до них не заходили. Попросили, ну, не виходити з подвір'я, тому що будуть розстрілювати. Так не виходили ж.

Але вони, коли прийшли, то вони от власне ціленаправлено шукали Вас, так?

Ну, не знаю, їм, мабуть, сказали. Ну, вони зайшли в дом, я всі документи, фотографії заховала, бо всі ж воєнні. Подивилися в погріб, подивились в сараї, і, ну, так... по будинку походили та й все.

А скажіть, будь ласка, як Ви... як Ви виїздили?

Син приїхав старший, він в розвідці в мене. Машиною виїжджали. Ну, ми їхали в сторону... це, получається... не в сторону Бородянки, а... Господи, там, де Дружня, в ту сторону виїжджали ми. Ну, лісами виїжджали.

Але, виходить, да, от блокпости російські Ви не проїздили?

Ні-ні-ні. Лісами... вони зі сторони... Боже, я забула, як це село зветься... Вони лісами повністю через наших хлопців зв'язувались і так... і з нашого, ну, якби, через наших вони казали, куди їхать, там хлопці зустрічали і чуть про... даже і провели, щоб не попасти на росіян. *(Зітхає)*

А скажіть, будь ласка...

...Це, це може, кажу, це треба в синів запитувати, бо в мене вапше шок був.

А скажіть, будь ласка, кого Ви вважаєте винним у цій війні? Це військове, політичне керівництво росії чи, власне, самих росіян?

Ну, політичне, зрозуміло. А росіян – ну, їм надали наказ і пішли. Я одне тільки не розумію, як людина на це погодилась. Іти воювати против кого? Бо свекруха, ну, казала... каже: «Чого прийшли?» Каже: «Мирно жили, добре жили»... Ну, почала сваритися, свекор каже: «Мовчи, бо ще і розстріляють».

Ну, хочете, я можу дати їй телефон, Ви можете їй зателефонувати і вона вам розповість, як вона з ними спілкувалася.

От так, да, якщо вона, я думаю, не буде проти.

Ні, ні, ні, не буде.

Добре.

Тільки, ну, вже... Я напишу Вам номер, а Ви вже там передзвоните, розпитаєте в неї. Єдине – вона, може, і на українській спілкується, і на російській.

Завтра тоді її наберу, так, да, Ви скинете номер, сьогодні вже запізно трохи.

Да, да, да.

А скажіть, будь ласка, ще от, чи повинна росія після нашої перемоги заплатити українцям репарації за вчинений геноцид?

Звісно, як і... це і раніше робилося... Ну, як була велика вітчизняна війна. А скільки... ну, будинків зруйнованих. І ми їздили і в Бородянку, і в Ірпені дивилися. Люди зісталися зовсім без жилья. Як, ну, не знаю... У мене просто немає слів.

Переживаю, знов «накатує», пробачте. Це я... Ну, як хто бачив своїми очима, що робилося, то це пережить дуже трудно.

А скажіть, будь ласка, ще, от Ви, коли перебували тут у селі, переховувалися десь у підвалі чи... чи ні? Чи перебували у будинку?

Ні...

...чи спускалися...

...чисто так... В будинку були, ми спускалися, коли вже... як на українській мові «істребітелі»?

...Винищувачі...

...побили, тоді... винищувачі, да... тоді ми тільки спускалися. А так, ну, грюкало, ми вже і не ховалася. Вже настільки... Не газа, не води ж не було, готували все на мангалі, на вулиці. І так старались, ну... Боялись, щоб не помітно було, бігом-бігом, якийсь чай, якусь... яйце зварить і все.

Запаси їжі, я розумію, були так.

Да, були, були, і консерви були, слава Богу. Ну, у нас там... ми з чоловіком як на дачу приїжджали, ну, запаси завжди ж є у нас там, якщо розумієте. Якби там ніхто не жив, то, мабуть, і запасів не робили б. А так – була їжа. Ми ще перед цим поїхали, бо родичі приїхали. Там теж таке, чоловік поїхали ще, як, ну, працювали магазини. Бо перше, що вони розгромили, це газове хазяйство, потім медпункт, потім школа пішла. А потім вже, ну, магазини, це вже при мені пробомбили. Там, де з продуктами, і цілили ще там, де «гуманітарку» видавали.

А скажіть, будь ласка, Ви особисто вірили в таке повномасштабне вторгнення росії?

Ну, так як чоловік військовий, ну, чекали цього. Він в Службі безпеки, то єсть інформація у нього вже була. Що повинні були.

Ну, до кінця не вірили, ну, зовсім. Ми ще і 23-го розмовляли, то каже: «Да не, ну, якось домовляться, ну, не може ж таке бути, щоб це отак-от». Не вірилось мені.

Просто XXI століття надворі.

Так, в голові не вкладається, і досі не вкладається. У мене зараз старший син воює під Запорожжям. Ну, це... Ну, Запоріжжя, Оріхове. *(Зітхає)*

Ну от на пару днів приїхав, кажу: «Боже, попадаєш як в другий світ».

Страшно. Страшно, XXI століття, а скільки загиблих вже.

І під Макаровом... Ну, можете і Оксану спросить. В Наливайківці теж...
єлі вивезли їх.